



PIOTR KŁODKOWSKI

Uniwersytet Jagielloński

ORCID: 0000-0001-9273-8560

piotr.klodkowski@uj.edu.pl

Strategia równego dystansu w polityce zagranicznej Indii w kontekście członkostwa w BRICS

India's Equidistance Strategy in Foreign Policy in the Context of BRICS Membership

Słowa kluczowe:

Indie, polityka równego dystansu, BRICS, Szanghajska Organizacja Współpracy, szOW, Chiny, Rosja

Keywords:

India, equidistance policy, BRICS, Shanghai Cooperation Organization, SCO, China, Russia



Strategia równego dystansu w polityce zagranicznej Indii w kontekście członkostwa w BRICS

Artykuł analizuje problematykę polityki zagranicznej Indii w kontekście ich członkostwa w BRICS, jak również w Quad oraz Szanghajskiej Organizacji Współpracy. Została w nim podkreślona kwestia dyplomatycznego balansowania Nowego Delhi w procesie budowania i rozwijania współpracy z poszczególnymi państwami, czego konsekwencją jest brak silnych więzi sojuszniczych z supermocarstwami i skłonność do konstruowania różnych form partnerstwa, często o charakterze transakcyjnym. Autor stawia tezę, że BRICS bywa przedstawiany jako platforma dewesternizacji i wielobiegunowości, lecz w praktyce jest instrumentem instytucjonalnym, z którego korzystają przede wszystkim Chiny i Rosja, choć każdy członek może realizować własne partykularne cele. Nowe Delhi akceptuje idee reform międzynarodowych instytucji i policentrycznego świata, lecz równocześnie obawia się dominacji Chin i prowadzi politykę równego dystansu: Indie współpracują z Rosją, ale jednocześnie zacieśniają relacje z USA i partnerami regionalnymi (Quad, I2U2) jako przeciwwagę wobec Pekinu. W takiej sytuacji BRICS nie tworzy jednolitej, spójnej alternatywy dla Zachodu, stąd perspektywa przekształcenia światowego ładu jest wielowariantowa i niepewna. W rezultacie rola BRICS, w dużej mierze z powodu odrębnej polityki zagranicznej Indii, będzie kształtowana przez konkurencję interesów wewnątrz ugrupowania oraz politykę zewnętrzną mocarstw (zwłaszcza Chin, Rosji i USA), a przyszłość architektury globalnego bezpieczeństwa pozostaje kwestią otwartą.

India's Equidistance Strategy in Foreign Policy in the Context of BRICS Membership

The article examines India's foreign policy in the context of its membership in BRICS as well as in the Quad and the Shanghai Cooperation Organization. It highlights New Delhi's diplomatic balancing act in developing cooperation with various states, which results in the absence of firm alliance ties with any superpower and a tendency to construct diverse, often transactional, forms of partnership. The author argues that BRICS is often portrayed as a platform for de-Westernisation and multipolarity, but in practice it functions as an institutional instrument primarily used by China and Russia, even though individual members may pursue their own particular goals. New Delhi accepts the idea of reforming international institutions and a polycentric world, yet it fears Chinese dominance and pursues a policy of equidistance: India cooperates with Russia while simultaneously deepening ties with the United States and regional partners (the Quad, I2U2) as a counterweight to Beijing. In this context, BRICS does not form a unified, coherent alternative to the West, so prospects for reshaping the global order are multivariate and uncertain. Consequently, BRICS's role – largely because of India's independent foreign policy – will be shaped by competing interests within the grouping and by the external policies of great powers (notably China, Russia, and the USA), leaving the future architecture of global security an open question.

Od chwili uzyskania niepodległości Indie prowadzą politykę zagraniczną, którą definiowano jako niezaangażowaną, czyli niezależną od głównych sojuszy polityczno-militarnych. Niezależność ta bywała niekiedy niepełna, jak chociażby od lat siedemdziesiątych XX w., gdy Nowe Delhi mocno zaangażowało się we współpracę z ZSRR, niemniej jednak balansowanie między największymi mocarstwami stało się cechą charakterystyczną indyjskiej dyplomacji. Odzwierciedla to m.in. uczestnictwo w międzynarodowych platformach współpracy. Należy jednak dodać, że obecność w rozmaitych organizacjach regionalnych czy globalnych (jak np. BRICS) jest w tym przypadku związana z chęcią realizacji bardzo ważnego celu polityki Indii – modyfikacji obecnego porządku światowego. Nowe Delhi ma przy tym własną wizję owej modyfikacji, która jest konsekwencją koncepcji równego dystansu w polityce zagranicznej¹.

Tymczasem spór o faktyczną rolę BRICS we współczesnym świecie, jak również o jego koherentność w planowanych działaniach, które nierzadko uznawane są za nieprzyjazne wobec kolektywnego Zachodu, staje się elementem szerszej debaty o ideologicznej, politycznej, gospodarczej i militarnej konstrukcji współczesnego świata w kolejnych dekadach XXI w. Tempo i złożoność wydarzeń, nie zawsze łatwych do interpretacji, sprawiają, że na wartości tracą jednowariantowe schematy zakładające *implicite* pewien determinizm historyczny, a w cenie zaczynają być scenariusze wielowariantowe, w których uwzględnia się wydarzenia i procesy mocno złożone, o trudnych do przewidzenia implikacjach. Rzecz w tym, by unikać jednoznacznych, a przy tym ryzykownych konkluzji. Należy natomiast wskazywać na znaczące niuanse polityczne i geostrategiczne oraz wyjaśniać złożone interesy poszczególnych państw, które grupują się w liczne organizacje i sojusze, lecz niekiedy nie muszą się kierować podobnymi intencjami. Więcej nawet: owe intencje mogą być wysoce nieprzyjazne wobec innych członków tej samej organizacji czy sojuszu.

Nie ulega wątpliwości, że sama konstrukcja BRICS i funkcjonowanie całości ugrupowania odzwierciedlają – przynajmniej do pewnego stopnia – dynamiczną i coraz bardziej anarchiczną architekturę porządku światowego oraz skutecznie nagłaśniają postulaty wielu państw globalnego Południa

1 Na temat kierunków obecnej polityki zagranicznej Nowego Delhi zob. pozycję autorstwa szefa indyjskiej dyplomacji: S. Jaishankar, *The India Way. Strategies for an Uncertain World*, Harper Collins, New Delhi 2020.

o konieczności jej przemodelowania. W wielu raportach i analizach podkreślano potencjalną rolę BRICS (a następnie BRICS+ po dookooptowaniu kolejnych członków) w tworzeniu na razie symbolicznej przeciwwagi wobec G7, czyli *de facto* koalicji państw Zachodu i Japonii, obwinianej o zbytnią dominację polityczno-finansową w świecie², a bardziej publicystycznie: ucieleśniającej stary porządek świata, narzucony przez Stany Zjednoczone, a w konkretnym wymiarze – przez amerykańską walutę, który jakoby nie uwzględnia uzasadnionych aspiracji i rosnącego potencjału nowych graczy globalnego Południa. Nie budzi wątpliwości fakt, że BRICS, podobnie jak Szanghajska Organizacja Współpracy (SzOW), powstał w konsekwencji niezadowolenia czy wręcz buntu wobec, jak się to często formułuje, zbytnej dominacji Zachodu, przede wszystkim Stanów Zjednoczonych, co ma być widoczne np. w strukturach i zasadach działania takich potężnych instytucji kontrolowanych przez państwa euroatlantyckie, jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Bank Światowy czy Rada Bezpieczeństwa ONZ (chodzi nie tyle o udział USA, ile Francji i Wielkiej Brytanii, a więc zachodnich mocarstw średniej wielkości, a zarazem brak obecności najludniejszego kraju świata, czyli Indii)³. Wiele zastrzeżeń czy wręcz wrogość wielu państw globalnego Południa z pewnością budzi także sama polityka zagraniczna Waszyngtonu. Postulat globalnej dewesternizacji może być jednak interpretowany rozmaicie, więc o ile wszyscy członkowie BRICS+ oczekivaliby pewnej transformacji struktur polityczno-ekonomicznych współczesnego świata, o tyle już jej skala i scenariusz realistycznego przeprowadzenia w żaden sposób nie cieszą się wspólną akceptacją i nietrudno przewidzieć, że powszechny konsensus w tej materii będzie nieosiągalny w najbliższej przyszłości. Innymi słowy: ogólnikowe sformułowania o kon-

- 2 Por. np. M. G. Mooradian, *The BRICS Challenge to the G7 Established International Order*, „Foreign Policy Research Institute” [online], 20 IX 2024 [dostęp: 10 XI 2025]: <<https://www.fpri.org/article/2024/09/the-brics-challenge-to-the-g7-established-international-order/>>; J. Jokela, A. Saul, *The Changing Dynamics of the G7, G20 and BRICS: Informal Multilateral Cooperation Is Increasingly Important in an Era of Strategic Competition*, The Finnish Institute of International Affairs, Helsinki, April 2023 (FIIA Briefing Paper): <<https://fiia.fi/en/publication/the-changing-dynamics-of-the-g7-g20-and-brics>> [dostęp: 14 XI 2025].
- 3 O oczekiwaniach i relacjach Indii z BRICS ze współczesnej perspektywy indyjskiej zob. R. M. Shetiya, *BRICS and India. Prospects and Challenges*, Kitab Writing Publication, Mumbai 2024.

strukcji wielobiegunowego świata mogą brzmieć zachęcająco dla ucha indyjskich, brazylijskich, saudyjskich czy nawet rosyjskich i chińskich dyplomatów, ale bardziej sprecyzowane wizje tego, jak ów świat miałby wyglądać, według jakich zasad funkcjonować i na jakich fundamentach się opierać, nie doczekały się materializacji. Nie powinno to jednak dziwić, albowiem wiele państw członkowskich BRICS ma własne partykularne interesy polityczne i gospodarcze oraz własną wizję realizowania polityki w regionie i na świecie, które mogą być częściowo lub całkowicie sprzeczne z interesami i strategiami działania innych państw, formalnie współpracujących w tym samym ugrupowaniu. Dlatego też, oceniając potencjał i możliwości globalnego funkcjonowania BRICS, nie wystarczy podkreślać sumarycznej wielkości PKB wszystkich jego członków bądź ich łącznej populacji. Należy natomiast poddać analizie interesy i polityczne strategie poszczególnych państw. Indie – obok Chin najpotężniejszy gospodarczo kraj Azji pod względem wielkości PKB i obecnie najludniejszy na świecie – to dobry przykład państwa, które poprzez uczestnictwo w BRICS zamierza realizować swoje cele, tyle że niekoniecznie zbieżne z celami dominujących Chin czy nawet z pewną filozofią polityczną ugrupowania jako całości, nawet jeżeli w niektórych miejscach jest ona głównie dorozumiana, a nie ekspozowana *explicite*. Polityka Nowego Delhi będzie zatem stanowić wyzwanie dla Pekinu, ale pośrednio również dla Moskwy.

BRICS i SzOW jako potencjalne platformy gospodarczo-politycznej ekspansji Chin i Rosji

Oficjalne dokumenty BRICS (a następnie BRICS+) podkreślają kwestie wielobiegunowego porządku świata oraz inkluzyjnego wzrostu gospodarczego i postulują większą rolę globalnego Południa w polityce światowej, uwzględniając przy tym wyzwania związane z bezpieczeństwem żywnościowym czy zmianami klimatu. Sformułowania często brzmią bardzo kooperatywnie, chociaż wskazują na konieczne reformy obecnego porządku światowego kosztem kolektywnego Zachodu⁴. To naturalnie zwykła retoryka

4 Na temat rozmaitych interpretacji kierunków działania BRICS zob.: *The BRICS Order, Asserting or Complementing the West?*, ed. D. Monyae, Bh. Ndzendze, Palgrave Macmillan, Cham 2021; O. Stuenkel, *The BRICS and the Future of Global Order*, Lexington Books, New York-London 2020.

dyplomatyczna, za którą kryje się twarda polityka i walka o własne interesy, niekiedy rozumiane ekspansjonistycznie. Dlatego też warto postawić roboczą hipotezę, że w rzeczywistości BRICS oraz SzOW stanowią obecnie użyteczne platformy gospodarczo-polityczne przede wszystkim dla Chin i Rosji (w takiej kolejności) do podważenia pozycji Stanów Zjednoczonych (czy szerzej: całego Zachodu) w instytucjonalnej architekturze współczesnego świata. Do realizacji tego celu służą instytucje finansowe, jak funkcjonujące w obrębie ugrupowania Nowy Bank Rozwoju (New Development Bank) czy System Rezerwy (Contingent Reserve Arrangement), jak również znacząca w tym kontekście zasada akceptacji walut lokalnych, a nie dolara, w bilateralnych czy nawet wielostronnych transakcjach⁵. Nawet jeżeli nie podważa to realnie pozycji amerykańskiej waluty w międzynarodowej gospodarce w przewidywalnej przyszłości, to stanowi sygnał, że takie intencje przejawia rosnąca grupa państw o znaczącym potencjale gospodarczym. Niezwykle istotna jest także narracja polityczna, skutecznie promowana przez Pekin i akceptowana przez Moskwę, chociażby idea Global Governance Initiative, która ma stanowić alternatywę, aczkolwiek niezbyt sprecyzowaną, wobec dotychczasowych struktur rozmaitych mniej lub bardziej formalnych organizacji, w których świat Zachodu nadal ma znaczący głos (np. G7 i w mniejszym stopniu G20). Według European Policy Centre chińska i rosyjska kampanie dezinformacyjne mają ze sobą bardzo wiele wspólnego w stosowanej taktyce i stawianych celach. Przykładowo kontrolowane przez aparat władzy media obydwóch krajów prezentowały niemal identyczne narracje dotyczące wojny w Ukrainie, oskarżając o jej wybuch NATO, czy też kreowały rozmaite teorie dotyczące pandemii COVID-19. W połączeniu z coraz większym zakresem współpracy ekonomicznej i wojskowej sprawia to, że Moskwa i Pekin dostrzegają wspólne punkty w realizowanych przez siebie strategiach politycznych, nawet jeżeli w innych byłyby mocno rozbieżne⁶.

5 Por. zwł.: P. Nogueira Batista Jr., *The BRICS and the Financing Mechanisms They Created. Progress and Shortcomings*, Anthem Press, London 2021.

6 Por. Ch. Kremidas-Courtney, *Hybrid Storm Rising: Russia and China's Axis against Democracy*, „European Policy Centre” [online], 2 V 2025 [dostęp: 14 XI 2025]: <<https://www.epc.eu/publication/Hybrid-storm-rising-Russia-and-Chinas-axis-against-democracy-64b158/>>. Szerzej na temat nowego układu sił z uwzględnieniem specjalnej roli Chin i Rosji zob. J. Smith, L. Ford, *The New Eurasian Order*, „Foreign Affairs” 2025, November/December, s. 99–109.

Udział Rosji w BRICS można również rozpatrywać z perspektywy doktryny Jewgienija Primakowa, byłego szefa wywiadu, później rosyjskiej dyplomacji, a następnie premiera, skądinąd absolwenta orientalistyki. W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku logicznie wnioskował on, że Rosja nie będzie w stanie samodzielnie konkurować ze Stanami Zjednoczonymi jak ongiś ZSRR, dlatego zajdzie konieczność coraz ściślejszej współpracy z Chinami oraz silnymi partnerami niezachodnimi, jak chociażby Indie. Ów trójkąt współpracy, choć niekoniecznie tak samo postrzegany w Nowym Delhi i Pekinie, zmaterializował się właśnie w formule BRICS, nastawionej w kontrze do dominującej roli Waszyngtonu w świecie. Dla Rosji, zresztą podobnie jak i dla Chin, to jeden z ważniejszych instrumentów budowania i zabezpieczania swojej globalnej pozycji. Trudno zatem zaprzeczyć, że BRICS stanowi – przy zachowaniu wszelkich proporcji – realizację postulatów Primakowa i oferuje Moskwie realne możliwości współkształtowania globalnego porządku w ciągu najbliższej dekady⁷.

Ważny jest w tym kontekście jeszcze jeden czynnik. W obecnym kształcie ugrupowanie skupia zarówno trzech czołowych producentów ropy naftowej (Rosję, ZEA i Iran), jak również jej czołowych konsumentów (Chiny i Indie). Z jednej strony może mieć to hamujący wpływ na transformację energetyczną świata, z drugiej jednak pozwala na samodzielną i niezależną od zewnętrznych sankcji politykę członków BRICS. Przykładowo od kwietnia do czerwca 2022 r., czyli już po rozpoczęciu inwazji na Ukrainę, wolumen importu ropy z Rosji do Indii zwiększył się bardzo znacząco i wyprzedziła ona Arabię Saudyjską, stając się największym dostawcą surowca na rynek indyjski (jej udział wzrósł do ok. 20 proc. całego importu Indii). W maju 2023 r. Rosja była już odpowiedzialna za 40 proc. importu, co stanowiło gigantyczny wzrost z poziomu 1–2 proc. w okresie tuż przed inwazją. Dodatkowo Nowe Delhi zwiększyło dostawy rosyjskich nawozów sztucznych

7 Istnieje duża liczba opracowań na ten temat, ale warto zwrócić uwagę na teksty z początku XXI w., które sygnalizują początki współpracy w postulowanym trójkącie, np. S. Blank, *Primakov's Russia/India/China Triangle Nears Realization*, „Eurasia Daily Monitor” 2005, vol. 2, issue 79: <<https://jamestown.org/primakovs-russiaindiachina-triangle-nears-realization/>> [dostęp: 11 VII 2025]. Ze współczesnej indyjskiej perspektywy por. I. Talukdar, *Russia-India-China (RIC): The Historical Revival of the „Primakov Triangle”*, „Chintan Research Foundation” [online], 20 VIII 2025 [dostęp: 12 XI 2025]: <<https://www.crfindia.org/publications/opinion-column/russia-india-china-the-historical-revival-of-the-primakov-triangle>>.

aż o 371 proc. w ciągu sześciu miesięcy 2022 r. (i to mimo ogłoszonych sankcji), zastępując tym samym lub przynajmniej redukując import z takich krajów jak Arabia Saudyjska, Oman czy Kanada⁸. Innymi słowy: Indie, jak również Chiny, przynajmniej krótkoterminowo zyskały na agresji militarnej Kremla, kupując po znacznie obniżonej cenie rosyjskie surowce energetyczne i inne wybrane produkty, a to z kolei pozwalało im skutecznie zredukować koszty własnego rozwoju gospodarczego. Taki rodzaj współpracy, oczywiście wymuszony przez reżim sankcyjny, umożliwia Rosji kontynuację finansowania agresji militarnej w Europie, a zarazem częściowo podważa skuteczność sankcji nakładanych przez kolektywny Zachód. To z kolei dobrze wpisuje się w długofalową strategię Pekinu, zainteresowanego osłabieniem pozycji Waszyngtonu i jego nominalnych sojuszników w NATO.

Nietrudno zatem o wniosek, że dzięki wzajemnym kontaktom i współpracy członkowie BRICS są w stanie funkcjonować i realizować własne cele niezależnie od Zachodu, a nawet wbrew jego polityce. Nawet jeżeli dominującą rolę odgrywają w tym przypadku Chiny przy wsparciu Rosji, to siła propagandowa takiego wniosku ma istotne znaczenie w budowaniu sieci międzynarodowych kontaktów na globalnym Południu, a tym samym wzmacnia wizerunek BRICS jako skutecznego narzędzia w kształtowaniu polityki regionalnej i światowej.

Indyjska perspektywa członkostwa w BRICS i SzOW – trójkąć Indie–Chiny–Rosja

O ile dla Chin i Rosji, a prawdopodobnie także dla kierującego się podobną motywacją polityczną Iranu, wartość i samo znaczenie BRICS oraz innych ugrupowań regionalnych wydają się oczywiste, o tyle dla Indii sprawa ma znacznie bardziej złożony charakter. Nowe Delhi od dawna postu-

8 Por.: *India's Russia Oil Imports Jumped Tenfold in 2022, Bank Says*, „BBC” [online], 11 V 2022 [dostęp: 20 VII 2023]: <<https://www.bbc.com/news/business-65553920>>; R. Jadhav, *Discounts Lift Russia's Fertilizer Exports, Becomes Top Supplier to India-Sources*, „Reuters” [online], 21 XI 2022 [dostęp: 1 XII 2024]: <<https://www.marketscreener.com/news/latest/Discounts-lift-Russia-s-fertilizer-exports-becomes-top-supplier-to-India-sources-42373810/>>; S. Landrin, *India Is Acting as a Hub for Russian Oil*, „Le Monde” [online], 6 V 2023 [dostęp: 20 VI 2023]: <https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/05/06/india-is-acting-as-a-hub-for-russian-oil_6025598_4.html> .

luje zreformowanie międzynarodowych instytucji finansowych czy Rady Bezpieczeństwa ONZ w taki sposób, by pozycja globalnego Południa, a przede wszystkim samych Indii, została we właściwy sposób uwzględniona. Dlatego też dość ogólnikowe postulaty członków BRICS o wielobiegunowym porządku świata są w pełni akceptowane przez indyjską dyplomację. Takie stanowisko nie oznacza jednak, że każdy rząd w Nowym Delhi postrzeże Stany Zjednoczone czy świat euroatlantycki za jakichkolwiek ideologicznych wrogów czy nawet zdecydowanych konkurentów. Indie od wielu lat nie ukrywają, że faktycznym konkurentem, a wręcz strategicznym przeciwnikiem są dla nich Chiny, mimo że współpraca gospodarcza utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie, a i wiele deklaracji dyplomatycznych sugerowałoby w miarę poprawne relacje bilateralne⁹.

Pekin nigdy nie zrezygnował z pretensji terytorialnych wobec Indii, zwłaszcza stanu Arunaćal Pradeś, który dla chińskich władz jest niczym innym, jak tylko Tybetem Południowym. Kwestia akceptowalnej dla obydwu stron delimitacji wspólnej granicy jest od kilkudziesięciu lat nierozwiązywalna. Ogromny niepokój w Nowym Delhi muszą też budzić chińskie plany kontroli najważniejszych szlaków komunikacyjnych na Oceanie Indyjskim, i to w pobliżu subkontynentu, podobnie jak wzmacnianie sojuszu ChRL z Pakistanem. Niektóre działania Pekinu w Azji Południowej Indusi od dawna postrzegają jako wrogie, nic zatem dziwnego, że już w 2017 r. szef sztabu generalnego, a później dowódca naczelny indyjskiej armii, gen. Bipin Rawat, oświadczył, że „Indie muszą być gotowe do walki na dwa i pół frontu”, co oznaczało stawienie czoła jednocześnie oddziałom chińskim i pakistańskim, przy czym sformułowanie *pół frontu* odnosiło się do operacji wojskowych na terenie indyjskiego Kaszmiru¹⁰. Niemniej jednak

- 9 Na temat relacji indyjsko-chińskich piszę szerzej w: P. Kłodkowski, *Azjatycka Realpolitik. Chiny i Indie w sporze o własne bezpieczeństwo i przyszłą dominację na kontynencie*, „Sprawy Międzynarodowe” 2015, nr 3; tenże, *Azjatycka wielka gra. Indie i Azja Południowa w sporze o regionalną i globalną dominację w XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2024. Zob. również: T. Okraska, *Słoń w pogoni za smokiem. Stosunki indyjsko-chińskie w zmieniającym się świecie*, Wydawnictwo „Adam Marszałek”, Toruń 2019. Spojrzenie z indyjskiej perspektywy: Sh. Menon, *India and Asian Geopolitics. The Past, Present*, Penguin-Allen Lane, New Delhi 2021.
- 10 Zob. *Army Prepared for Two and a Half Front War: Gen. Rawat*, „The Hindu” [online], 8 VI 2017 [dostęp: 16 IX 2024]: <<https://www.thehindu.com/news/national/army-prepared-for-two-and-a-half-front-war-gen-rawat/article18867921.ece>>.

ów stan politycznego napięcia, łagodzony często gospodarczą odwilżą, nie uniemożliwia członkostwa obydwóch państw w organizacjach międzynarodowych i wcale licznych kontaktów na najwyższym szczeblu.

Indie mają uzasadnione powody do obaw, że BRICS+ może stać się czymś w rodzaju China+, zresztą podobny niepokój dotyczy SzOW¹¹. W takiej sytuacji udział Nowego Delhi w regularnych spotkaniach BRICS i rozmaitych infrastrukturalnych projektach finansowanych w ramach ugrupowania ma podwójny charakter. Z jednej strony jest to wsparcie dla samej idei budowania owego wielobiegunowego świata, z drugiej zaś – bardziej lub mniej skuteczna próba powstrzymania absolutnej dominacji Chin. Widoczne jest to w języku dyplomatycznym i gestach politycznych, które dobrze ilustrują stanowisko Indii wobec takich, a nie innych intencji politycznych partnerów bądź kooperantów. We wrześniu 2024 r. podczas spotkania SzOW, którego gospodarzem był Xi Jinping, premier Narendra Modi faktycznie odmówił udziału w uroczystej paradzie wojskowej uświetniającej osiemdziesięciolecie chińskiego zwycięstwa nad Japonią, a wcześniej celowo złożył wizytę w Tokio przed przylotem do Pekinu. W języku dyplomacji gesty te odczytane zostały jednoznacznie: Nowe Delhi gotowe jest do współpracy w wielu różnych obszarach, ale z pewnością nie podziela globalnej wizji świata w wydaniu chińskim. Co więcej, gotowe jest do współpracy z państwami, których Pekin nie postrzega jako partnerów, a nawet uważa za regionalnych adwersarzy¹².

- 11 Na temat problematyki dominacji Chin w BRICS oraz obaw Indii dotyczących funkcjonowania wewnątrz całego ugrupowania zob.: G. Huland, *Brics: Growth of China-Led Bloc Raises Questions about a Rapidly Shifting World Order*, „The Conversation” [online], 29 I 2025 [dostęp: 7 XII 2025]: <<https://theconversation.com/brics-growth-of-china-led-bloc-raises-questions-about-a-rapidly-shifting-world-order-248075>>; A. Garcia-Herrero, *China Continues to Dominate an Expanded BRICS*, „East Asia Forum” [online], 12 IV 2024 [8 XII 2025]: <<https://eastasiaforum.org/2024/04/12/china-continues-to-dominate-an-expanded-brics/>>; Ch. Bajpae, *Back-to-Back BRICS and Quad Meetings Highlight India’s Increasingly Difficult Balancing Act*, „Chatham House” [online], 13 VIII 2025 [9 XII 2025]: <<https://www.chathamhouse.org/2025/07/back-back-brics-and-quad-meetings-highlight-indias-increasingly-difficult-balancing-act>>.
- 12 Szerzej na temat możliwych implikacji po spotkaniu SzOW zob. Ch. Bajpae, *Modi’s SCO Summit Visit Shows China and India Want to Reset Relations. But the „Dragon-Elephant Tango” Will Be Tough*, „Chatham House” [online], 1 IX 2025 [dostęp: 15 XI 2025]: <<https://www.chathamhouse.org/2025/09/modis-sco-summit-visit-shows-china-and-india-want-reset-relations-dragon-elephant-tango>>.

Trudno nie zgodzić się z tezą, że wizyta premiera Modiego w Japonii w przeddzień uroczystości gloryfikującej klęskę dawnego cesarstwa przez władze ChRL stanowiła celowy despekt wobec oficjalnej narracji Pekinu i sygnał, że Nowe Delhi gotowe jest zacieśniać współpracę z wyspiarskim mocarstwem w kontrze do Chin. Trudno też było spodziewać się, by szef jakiegokolwiek indyjskiego rządu brał udział w uroczystościach podkreślających chwałę chińskiej armii, nawet jeżeli dotyczy to upamiętnienia wydarzeń sprzed dziesiątek lat. Klęska indyjskiej armii w krótkotrwałej wojnie z Chinami w 1962 r. nadal stanowi bolesną zadrę w historii relacji obydwóch azjatyckich gigantów i przypomina o nierozwiązanych do dnia dzisiejszego sporach terytorialnych¹³.

Tymczasem współpraca Indii z Rosją nie jest dla rządu w Nowym Delhi jedynie wartością samą w sobie, ale ma fundamentalne znaczenie w ramach trójkąta Indie–Chiny–Rosja. Zbytne zbliżenie Moskwy i Pekinu, a tym samym ściślejsza współpraca w obszarze wysokich technologii, szczególnie militarnych, zawsze będzie dla indyjskich polityków przesłanką do dużego niepokoju. Martwi ich też coraz większe uzależnienie kondycji rosyjskiego państwa od chińskiej gospodarki, a tym samym od globalnej polityki Pekinu. Stąd też usilne starania Indii o podtrzymanie dobrych relacji z Rosją, i to niezależnie od zmieniającej się sytuacji geopolitycznej. Obecność obydwóch państw w BRICS i SZOW znacznie ułatwia rozwijanie dobrych relacji bilateralnych, i to w kontekście złożonej współpracy wielostronnej.

Indie, rzecz jasna, od kilkudziesięciu lat chętnie się bardzo dobrymi stosunkami dyplomatycznymi z Rosją, a wcześniej ze Związkiem Radzieckim, więc jakość obecnych kontaktów nie jest niczym wyjątkowym. Nie mają one jednak charakteru sojuszniczego, a raczej partnerski, nawet jeżeli jest to partnerstwo oparte o silne komponenty współpracy wojskowej i gospodarczej¹⁴.

13 Na temat konfliktu indyjsko-chińskiego i pomocy USA zob. P. Kłodkowski, *O sojuszu amerykańsko-indyjskim w XXI wieku. Lekcja z historii wojny indyjsko-chińskiej 1962 roku*, „Studia Polityczne” 2023, t. 51, nr 4: <<https://doi.org/10.35757/STP.2023.51.4.05>> [dostęp: 25 II 2026].

14 28 VIII 2022 r. w udzielonym kanałowi telewizyjnym „Zwiewda” wywiadzie na temat tzw. Ruchu Państw Niezaangażowanych minister spraw zagranicznych Rosji Siergiej Ławrow sformułował stanowczą tezę, że stosunki bilateralne z Indiami są na najwyższym poziomie i trudno byłoby mu określić relacje z innymi państwami w podobny sposób. Nietrudno wyciągnąć wnioski, że w optyce

Nowe Delhi niekoniecznie akceptuje i wspiera każde działanie Kremla. O ile aneksja Krymu nie budziła w Indiach specjalnych protestów, o tyle już otwarta inwazja na Ukrainę niekoniecznie spotkała się ze zrozumieniem. Było to widoczne chociażby podczas dwustronnego spotkania Narendry Modiego z Władimirem Putinem podczas szczytu SzOW w Samarkandzie we wrześniu 2022 r. Wówczas to premier Indii zdecydowanie skrytykował rosyjskiego dyktatora, mówiąc, że to nie jest era wojen i konflikty powinno się rozwiązywać drogą dyplomatyczną, za pomocą dialogu. „To demokracja, dyplomacja i dialog utrzymują ten świat w jedności” – stwierdził Modi, na co Putin według oficjalnego zapisu rozmowy przekazanego przez Kreml miał obiecać zakończenie wojny, „jak najszybciej to możliwe”¹⁵. Znaczące, że indyjski MSZ zdecydował się na upublicznienie rozmowy między przywódcami (a przynajmniej jej fragmentów), co wyraźnie sygnalizowało niezadowolenie i niepokój dotychczasowego sojusznika i ekonomicznego partnera Moskwy w związku z coraz bardziej krwawymi wydarzeniami wojennymi w Ukrainie. Podobną krytykę w języku dyplomatycznym wyraził Xi Jinping, a to już wskazywało, że obydwa azjatyckie mocarstwa zainteresowane były jak najrychlejszym zakończeniem działań wojennych. Wyjaśnijmy jednak, że w sumie dość delikatna krytyka Putina nie oznaczała w żaden sposób zmiany wektorów chińskiej ani indyjskiej dyplomacji. Niemal miesiąc później, 13 października 2022 r. podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ Indie, podobnie jak Chiny i Pakistan, wstrzymały się od zajęcia stanowiska w głosowaniu nad rezolucją potępiającą Rosję za dokonaną po sfałszowanych referendum aneksję czterech obwodów Ukrainy: chersońskiego, zaporoskiego, donieckiego i ługańskiego. Trzeba jednak dodać, że dwa dni wcześniej odrzuciły propozycję Rosji, by głosowanie nad rezolucją miało charakter tajny. Stanowisko

Ławrowa Indie są wręcz strategicznym partnerem, aczkolwiek ową strategiczność można interpretować rozmaicie. Por. *Интервью Министра иностранных дел Российской Федерации С. В. Лаврова телеканалу „Звезда” для документального фильма, посвященного Движению неприсоединения, Москва, 28 августа 2022 года*, „Министерство иностранных дел Российской Федерации” [online], 28 VIII 2022 [dostęp: 22 V 2023]: <https://mid.ru/ru/foreign_policy/news/1827555/?lang=ru>.

- 15 Zob. J. Reed, N. Astrasheuskaya, M. Seddon, *Narendra Modi Chides Vladimir Putin over Ukraine War*, „Financial Times” [online], 16 IX 2022 [dostęp: 27 IX 2024]: <<https://www.ft.com/content/doac0361-c101-4605-ba22-ee20f9f92233>>.

Indii nie zmieniało się od początku rosyjskiej inwazji, a zasada wstrzymywania się podczas kolejnych głosowań w ONZ wskazywała na chęć utrzymywania z Moskwą kontaktów, aczkolwiek niekoniecznie popieranie jej działań wojennych¹⁶. Otwarte, choć w miarę łagodne krytykowanie działań Putina przez Modiego podczas szczytu w Samarkandzie mogło zatem sugerować, że dyplomatyczna wstrzemięźliwość Indii wobec Rosji jest wyraźna, a Nowe Delhi nie jest w żadnym razie sojusznikiem Moskwy na każdą pogodę (*an all-weather ally*). Jako zdecydowane dystansowanie się od agresywnej polityki Moskwy można było interpretować także wizyty Modiego w Warszawie i Kijowie w sierpniu 2024 r.¹⁷ Materialnym miernikiem stopniowego osłabiania relacji z Rosją jest natomiast wyraźny spadek importu rosyjskiego uzbrojenia. W latach 2000–2004 stanowił on 76 proc. całego importu broni przez Indie, a w okresie 2020–2024 – jedynie 36 proc. To znacząca różnica¹⁸.

Obraz ten okazał się jednak jeszcze bardziej skomplikowany. Wizyta Putina w Nowym Delhi w grudniu 2025 r. i wyjątkowo serdeczne przyjęcie go przez Modiego, jak również deklaracje o rozszerzeniu współpracy gospodarczej, w tym o „niezakłóconych dostawach surowców energetycznych”, potwierdziły zdecydowanie prorosyjskie stanowisko Indii, nawet jeżeli nie

- 16 Zob. *India Abstains from UN Vote Condemning Russia's „Annexation” of Ukraine*, „NDTV” [online], 13 X 2022 [dostęp: 15 X 2024]: <<https://www.ndtv.com/india-news/india-abstains-from-un-vote-condemning-russias-annexation-of-ukraine-3426797>>.
- 17 Wizyty premiera Modiego w Warszawie i Kijowie dość szczegółowo relacjonowały polskie i indyjskie media. Zob. oficjalne informacje na stronach rządowych RP: *Wizyta Premiera Narendry Modiego w Polsce*, „Serwis Rzeczypospolitej Polskiej” [online], 22 VIII 2024 [dostęp: 12 XI 2025]: <<https://www.gov.pl/web/indie/wizyta-premiera-narendry-modiego-w-polsce>>.
- 18 Za: T. Madan, *How to Survive in a Multialigned World: The Indian Way of Strategic Diversification*, „Foreign Affairs” 2026, January/February, s. 123. Trzeba także podkreślić fakt zobowiązania się Indii do powstrzymania się od zakupu rosyjskiej ropy po deklaracji prezydenta Donalda Trumpa o odwołaniu 25-procentowych karnych ceł na indyjskie towary w lutym 2026 r. Por. S. Haidar, *India Committed to Stop Buying Oil from Russia and Get It From U.S., Claims Trump as He Cancels 25% Punitive Tariffs*, „The Hindu” [online], 7 II 2026 [dostęp: 10 II 2026]: <<https://www.thehindu.com/news/national/us-to-remove-additional-25-duty-on-indian-goods-from-february-7/article70602826.ece>>. Trudno obecnie ocenić, na ile taka deklaracja ma faktyczne szanse realizacji w najbliższych latach.

oznacza ono bezpośredniego wsparcia dla planów wojennych Moskwy¹⁹. Nietrudno też wnioskować, że każdy kolejny rząd w Nowym Delhi będzie zainteresowany współpracą z Rosją, i to nie tylko z powodu atrakcyjnych cen sprzedaży surowców energetycznych czy wciąż istotnej kooperacji w przemyśle obronnym, ale przede wszystkim ze względu na uwarunkowanie geopolityczne, a więc obawy przed coraz ściślejszymi relacjami chińsko-rosyjskimi. Założenie indyjskich władz jest nieskomplikowane, aczkolwiek trudno jednoznacznie stwierdzić, czy skuteczne: podtrzymywanie bliskich relacji Indii z Rosją i pogłębianie współpracy w wielu obszarach nie zmusza Kremla do budowania coraz silniejszego sojuszu z Pekinem, który mógłby mieć wydzźwięk antyindyjski, nawet jeśli nie w oficjalnych deklaracjach, to w praktycznych działaniach, jak np. technologiczny transfer najcenniejszych zasobów rosyjskiego arsenału militarnego do Chin. Według intencji Kremla mogłoby to służyć do budowania wojskowej potęgi ChRL *vis-à-vis* Stanów Zjednoczonych, tyle że dość łatwo skonstruować taki scenariusz, w którym siła militarna Pekinu będzie pomocna w ekspansji Państwa Środka kosztem Indii, przykładowo na głównych szlakach komunikacyjnych Oceanu Indyjskiego czy bardziej szczegółowo: na obszarze Azji Południowej. Indie, świadome rosnącej roli Chin i wszelkich związanych z tym zagrożeń, potrzebują zatem dodatkowej gwarancji bezpieczeństwa.

Indie i sojusze antychińskie

W epoce zimnej wojny, czyli okresie relatywnie solidnej współpracy Nowego Delhi z Moskwą, a nawet całym blokiem komunistycznym, relacje indyjsko-amerykańskie nie zawsze były złe. Jawaharlal Nehru mógł przykładowo liczyć na wsparcie prezydenta Johna Fitzgeralda Kennedy'ego w czasie konfliktu z Chinami w 1962 r. i prawdopodobnie to właśnie militarne i polityczne wsparcie Amerykanów oraz Brytyjczyków zmusiło Pekin do wycofania wojsk z indyjskich terenów uznawanych za sporne. Relacje premier Indiry

19 Na temat wizyty Putina zob. komentarz zewnętrznych obserwatorów z „Al Jazeera”: Y. Sharma, *Putin Visits India amid Ukraine Peace Push: What's on the Agenda?*, „Al Jazeera” [online], 4 XII 2025 [dostęp: 22 XII 2025]: <<https://www.aljazeera.com/news/2025/12/4/putin-visits-india-amid-ukraine-peace-push-whats-on-the-agenda>>. Szczegółowo na temat relacji Indii z Rosją w kontekście partnerstwa rosyjsko-chińskiego zob. K. Iwanek, *Indie wobec pogłębiającego się partnerstwa Chin i Rosji*, „Sprawy Międzynarodowe” 2025, t. 78, nr 1, s. 240–268: <<https://doi.org/10.35757/SM.2025.78.1.09>> [dostęp: 16 II 2026].

Gandhi z prezydentem Richardem Nixonem uznawano z kolei za najgorsze w historii stosunków bilateralnych, natomiast ostatnie dwie dekady XX w. cechowała ich stopniowa poprawa, co jednak nie oznaczało, że USA stały się wówczas dla Indii wiarygodnym partnerem. Przełom nastąpił dopiero podczas prezydentury George'a Walkera Busha i premierostwa Manmohana Singha w pierwszej dekadzie XXI w. Amerykanie, rozczarowani współpracą z Pakistanem podczas tzw. wojny z terroryzmem, stopniowo reorientowali się na Indie, uznając *de facto* i *de iure* ich status jako potęgi nuklearnej, wcześniej kontestowany. Pozwoliło to na stopniowe rozwijanie zarówno dwu-, jak i wielostronnych form kooperacji, zwłaszcza w dziedzinie wojskowej²⁰.

Waszyngton od ponad dekady poważnie zakładał, że Indie staną się najważniejszą przeciwwagą dla Chin, a tym samym bliskim sojusznikiem Amerykanów w eskalującym sporze supermocarstw. Wymiernym przykładem więzi politycznych i militarnych jest tzw. Quad, czyli Quadrilateral Security Dialogue, zainicjowany w 2007 r. przez premiera Japonii Shinzo Abego we współpracy z szefem rządu Australii Johnem Howardem, premierem Manmohanem Singhem oraz wiceprezydentem USA Dickiem Cheneyem. Nie jest to wyłącznie platforma współpracy politycznej, ma bowiem swój wymiar militarny, którym są regularne wspólne ćwiczenia marynarek wojennych pod kryptonimem „Exercise Malabar”, nawiązującym do ich początkowej lokalizacji w pobliżu subkontynentu. W 2017 r. na nieformalnym spotkaniu podczas szczytu ASEAN w Manili premierzy Shinzo Abe, Malcolm Turnbull i Narendra Modi oraz prezydent Donald Trump obwieścili plany ściślejszej współpracy w ramach Quad w regionie Indo-Pacyfiku, nie wyłączając Morza Południowochińskiego, a to naturalnie było otwartym wyzwaniem politycznym wobec Chin, które już wcześniej nazwały ów sojusz, choć raczej nietrafnie, azjatyckim NATO²¹. Cztery lata później,

20 Na temat historii amerykańskich intencji kształtowania partnerskich bądź sojuszniczych relacji z Indiami zob. W. H. Avery, *China's Nightmare, America's Dream: India as the Next Global Power*, Amaryllyis, New Delhi 2012.

21 Na temat procesu konstruowania Quad, w tym szczytu ASEAN w Manili, zob. R. J. Heydarian, *Quad Summit Next Step towards an Asian NATO*, „Asia Times” [online], 13 III 2021 [dostęp: 22 XI 2025]: <<https://asiatimes.com/2021/03/quad-summit-next-step-towards-an-asian-nato/>>. Zob. również ciekawe porównanie członkostwa Indii w Quad i SZOW w kontekście planów budowania wielobiegunowego świata: Ch. Jaffrelet, *Weighing Quad against SCO*, „The Indian Express” [online], 21 IX 2022 [dostęp: 29 X 2024]: <<https://indianexpress.com/article/opinion/columns/weighing-quad-against-sco-8162928/>>.

w marcu 2021 r. czterej sygnatariusze publicznie oświadczyli, że „podzielają wizję wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku” oraz „opartego na regułach porządku morskiego na akwenach Mórz Wschodnio- i Południowochińskiego”, co jeszcze bardziej wzmacniało wcześniejsze deklaracje i w dyplomatyczny sposób kontrowało chińskie pretensje nie tylko do pełnej kontroli nad wspomnianymi obszarami morskimi, ale także do korytarzy transportowych prowadzących w rejon Bliskiego Wschodu²². W publicystycznych komentarzach owe rosnące napięcia między Chinami a Quad (i każdym z partnerów z osobna) określano wręcz jako zapowiedź nowej zimnej wojny w całym regionie, a w marcu 2022 r., już podczas rosyjskiej inwazji na Ukrainę, publicystyka zmieniła się w oficjalne enuncjacje, gdy szef dyplomacji Wang Yi oświadczył, że Pekin obawia się powtórzenia w Azji takiego konfliktu, jaki trwa między Rosją a Ukrainą, przy czym tradycyjnie, choć w zawoalowany sposób, oskarżył o działania wywrotowe Waszyngton²³.

Indie intensyfikowały relacje bilateralne z USA zarówno podczas pierwszej kadencji Donalda Trumpa, jak i prezydentury Joe Bidena. Wizja wspólnego przeciwnika obu państw, czyli Chin, mogła i powinna była wzmacniać współpracę, a wręcz przyczynić się do powstania militarne go sojuszu. Wkrótce jednak okazało się, że Indie mają odrębną strategię realizowania własnych celów, niekoniecznie zbieżnych z amerykańskimi. Ich precyzyjną eksplikację wyłożył Kanwal Sibal, jeden z najbardziej doświadczonych indyjskich dyplomatów, uznawany za zwolennika klasycznej *Realpolitik*. Bilateralne kontakty amerykańsko-indyjskie uznał za zwyczajne elementy współpracy międzynarodowej, a w żadnym razie za zapowiedź strategicznego sojuszu, jak oczekiwaliby Amerykanie – takowy

22 Por. oficjalne oświadczenie liderów Quad opublikowane na stronie Białego Domu: *Quad Leaders' Joint Statement: „The Spirit of the Quad”, „The White House”* [online], 12 III 2021 [dostęp: 12 VI 2024]: <<https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2021/03/12/quad-leaders-joint-statement-the-spirit-of-the-quad/>>.

23 Por.: A. Krishnan, *China's Wang Yi Slams U.S. Indo-Pacific Strategy ahead of Quad Meet*, „The Hindu” [online], 22 V 2022 [dostęp: 12 VI 2024]: <<https://www.thehindu.com/news/international/chinas-wang-yi-slams-us-indo-pacific-strategy-ahead-of-quad-meet/article65447506.ece>>; P. Kłodkowski, *Azjatycka wielka...*, s. 723–743. Por. komentarz w polskich mediach: W. Jagielski, *Indie i USA: sojusz z rozsądku*, „Tygodnik Powszechny” [online], 26 VI 2023 [dostęp: 16 II 2026]: <<https://www.tygodnikpowszechny.pl/indie-i-usa-sojusz-z-rozsadku-183830>>.

nazywał bowiem nierealistycznym. Interesy i oczekiwania Amerykanów nie są interesami i oczekiwaniami Indii, zwłaszcza gdy chodzi o rozbudowę infrastruktury traktatowej, a tym samym wybór własnych partnerów. Konkludował następująco:

W rzeczywistości oba kraje chcą zachować wolność wyboru w tym zakresie. Stany Zjednoczone nie chcą brać odpowiedzialności za [całościową] obronę Indii, a i Indie tego nie oczekują. Dla USA oznaczałoby to bowiem fundamentalną zmianę polityki wobec Pakistanu oraz zwiększenie ryzyka bezpośredniego konfliktu z Chinami. Dla nas pielęgnowanie więzi z Rosją, która pozostaje naszym największym partnerem w dziedzinie obronności, oraz rozwijanie bardziej długoterminowych relacji w tym obszarze, byłoby niemożliwe do utrzymania [w przypadku ścisłego sojuszu z Waszyngtonem] ze względu na pogłębiające się wrogie stosunki między [Rosją] a USA. Już teraz strategiczny związek Rosji i Chin staje się coraz silniejszy. Jeśli zatem Indie i Stany Zjednoczone zintensyfikują swoje zaangażowanie do poziomu [faktycznego] sojuszu, to odpowiedzią stanie się wzmocnienie osi Rosja-Chiny²⁴.

Bardzo dobrą ilustracją takiego właśnie modelu dyplomacji były wspomniane już fakty zintensyfikowanej indyjsko-rosyjskiej współpracy gospodarczej, jak również spotkania na najwyższym szczeblu, i to po rozpoczęciu inwazji Rosji na Ukrainę. Innymi słowy: w mocy pozostaje kooperacja w ramach Quad i w miarę możliwości kontrowanie poczynąń Chin w Azji, przede wszystkim na Oceanie Indyjskim, ale realizacja szerszej amerykańskiej strategii w żadnym razie nie leży w interesie Indii. Sibal powtarza także indyjską mantrę dyplomatyczną o zdominowaniu instytucji międzynarodowych przez Zachód oraz o wsparciu dla idei wielobiegunowego świata, która akurat odpowiadałaby wielu krajom autorytarnym, nawet jeżeli ich interpretacja wielobiegunowości bardzo się różni. To z kolei wpisuje się w ogólny model działania BRICS i SzOW.

Należy też wspomnieć o kolejnym formacie, który z indyjskiej perspektywy uzupełnia, czy raczej rozszerza funkcjonowanie Quad. To I2U2,

24 K. Sibal, *Here's Why 2022 Will Not Witness India and US Becoming Global Strategic Partners*, „Firstpost” [online], 11 2022 [dostęp: 10 IV 2023]: <<https://www.firstpost.com/world/heres-why-2022-will-not-witness-india-and-us-becoming-global-strategic-partners-10250591.html>>.

publicystycznie nazywany bliskowschodnim Quad. W jego skład wchodzi Indie i Izrael (I2) oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie i Stany Zjednoczone (U2)²⁵. W przeciwieństwie do Quad nie ma charakteru militarnego, a zdecydowanie ekonomiczny i zgodnie z założeniami ma się skupiać na problematyce energetycznej, zasobach wodnych, bezpieczeństwie żywnościowym czy ochronie zdrowia. W dłuższej perspektywie planowano włączenie do tej inicjatywy Egiptu i Arabii Saudyjskiej, ale polityka Izraela w Strefie Gazy i jej wspieranie przez USA może postawić pod znakiem zapytania samo funkcjonowanie I2U2. Warto wyjaśnić, że jednym z celów nowego ugrupowania było doprowadzenie do większej stabilizacji i efektywnej współpracy w rejonie Azji Zachodniej, a zarazem skonstruowanie odpowiedniej sieci sojuszy (uwzględniającej Quad), która pozwalałaby na utrzymanie właściwej równowagi sił na kontynencie. To z kolei można interpretować jako próbę ograniczania wpływu BRICS i SZOW, czyli *de facto* instytucjonalną, aczkolwiek nieformalną kontrolę wobec ekspansji Chin. Dla Nowego Delhi byłoby to rozwiązanie optymalne²⁶.

W bardzo przejrzysty sposób cele strategiczne Indii przedstawił Shashi Tharoor, jeden z czołowych polityków Indyjskiego Kongresu Narodowego, ceniony pisarz i znakomity eseista. Nie zmieniają się one od wielu lat, dlatego z dużą dozą pewności można założyć, że będą niemal identyczne w ciągu najbliższej dekady, i to niezależnie od tego, czy u władzy pozostanie Indyjska Partia Ludowa (Bharatiya Janata Party), czy też rządy będzie sprawować koalicja pod przewodnictwem Kongresu.

Tak więc podczas gdy nasze cele strategiczne pozostaną takie same – umożliwienie wewnętrznej transformacji Indii poprzez przyspieszenie naszego wzrostu [gospodarczego], zachowanie naszej strategicznej autonomii, ochronę naszej ludności i pomoc w odpowiedzialnym kształtowaniu świata – osiągnięcie owych celów w obecnym klimacie

- 25 O samej idei I2U2 i jej konsekwencjach zob. M. Soliman, *An Indo-Abrahamic Alliance on the Rise: How India, Israel, and the UAE Are Creating a New Transregional Order*, „Middle East Institute” [online], 28 VII 2021 [dostęp: 22 V 2024]: <<https://mei.edu/publication/indo-abrahamic-alliance-rise-how-india-israel-and-uae-are-creating-new-transregional/>>.
- 26 Na temat szeroko rozumianej koncepcji *Pax Indica* zob.: Sh. Tharoor, *Pax Indica, India and the World of the 21st Century*, Allen Lane, New Delhi 2012; Sh. Tharoor, S. Saran, *The New World Disorder and the Indian Imperative*, Aleph, New Delhi 2021.

ekonomicznym będzie stanowiło wyzwanie dla naszych umiejętności i pomysłowości [działania]. [...] Nie mam większych wątpliwości, że system międzynarodowy – skonstruowany jeszcze po drugiej wojnie światowej – będzie nie do rozpoznania około roku 2030 z powodu rosnącej roli wschodzących mocarstw, przekształceń globalnej gospodarki, faktycznego transferu bogactwa i gospodarczej potęgi z Zachodu czy Północy do innych krajów globalnego Południa [...]”²⁷.

Konkluzja – członkostwo w BRICS jako element indyjskiej strategii równego dystansu

Od momentu uzyskania niepodległości Indie starały się realizować politykę niewiązania się z żadnym blokiem ideologicznym, aczkolwiek od początku lat siedemdziesiątych XX w. zbudowały niemal sojusznicze relacje ze Związkiem Radzieckim, co oczywiście miało negatywny wpływ na współpracę ze światem euroatlantyckim. Po rozpadzie ZSRR Nowe Delhi stopniowo przeformułowało swoją politykę wobec Zachodu, budując wyjątkowo stabilne stosunki polityczne, gospodarcze i wojskowe z Francją, wzmacniając sieć kooperacji gospodarczej z Niemcami, podtrzymując dobre kontakty z Wielką Brytanią i wreszcie rozpoczynając rozwijanie na dużą skalę współpracy ze Stanami Zjednoczonymi, a przy tym nie rezygnując z dotychczasowych intensywnych kontaktów z Rosją. Indie, zainteresowane podniesieniem swojej pozycji do rangi supermocarstwa, starannie współkształtowały infrastrukturę traktatową w regionie, próbując w miarę swoich możliwości doprowadzić do takiego poziomu równowagi sił, który w przyszłości gwarantowałby zabezpieczenie ich interesów geopolitycznych. Nowe Delhi, jeśli nawet uznaje Pekin za swojego głównego adwersarza, nie dąży do frontalnej konfrontacji, będąc świadome niekorzystnej dla siebie różnicy potencjałów gospodarczego i militarne. Wybiera więc politykę współpracy w takich obszarach, gdzie jest to korzystne dla własnych interesów ekonomicznych, ale zabezpiecza się systemem sojuszków regionalnych na wypadek eskalacji konfliktu indyjsko-chińskiego. Udział Indii w BRICS+ i SZOW nie jest celem samym w sobie i nie oznacza pełnego wsparcia dla faktycznej polityki konfrontacji ze światem euroatlantyckim, a szczególnie z USA, co wydaje się dziś priorytetem dla Rosji, Iranu i Chin (w takiej właśnie kolejności).

27 Sh. Tharoor, *Pax...*, s. 20–21.

Obecna polityka prezydenta Trumpa wobec Indii, zwłaszcza nałożenie dodatkowej 25-procentowej taryfy celnej na indyjskie towary (aczkolwiek później anulowanej) i zaostrzenie polityki wizowej wobec indyjskich obywateli, z pewnością nie wzmacnia bilateralnych kontaktów. W dłuższej perspektywie partnerskie relacje leżą jednak w interesie obydwóch państw, zwłaszcza w kontekście ekspansjonistycznej polityki Chin. Dlatego też Indie będą aktywnie uczestniczyły w tych działaniach BRICS, które wzmacniają gospodarczo członków ugrupowania, a nawet częściowo podważają finansową dominację Ameryki i usprawiedliwiają bliżej niesprecyzowaną ideę wielobiegunowego porządku świata, ale z pewnością nie będą wspierać tandemu rosyjsko-chińskiego w polityce ostrej konfrontacji z kolektywnym Zachodem. Niewykluczone, że Nowe Delhi może skłonić do przyjęcia podobnego stanowiska rządu Egiptu, Indonezji czy Zjednoczonych Emiratów Arabskich, nienastawionych konfrontacyjnie wobec świata euroatlantyckiego. Trudno jednoznacznie ocenić, czy będą w stanie, nawet w takiej nieformalnej koalicji, osłabić dominację Chin w BRICS bądź doprowadzić do rozluźnienia rosyjsko-chińskich więzów polityczno-gospodarczych, póki co korzystnych dla Pekinu i Moskwy. Jeżeli odpowiedź okazałaby się negatywna, to Indie będą zmuszone do intensyfikacji działań w ramach Quad oraz I2U2, chociaż funkcjonowanie drugiego z tych formatów może stać pod dużym znakiem zapytania z powodu członkostwa Izraela i jego blisko-wschodniej polityki.

Konkludując, należy stwierdzić, że Indie nadal realizują politykę równego dystansu, nie wiążąc się zbyt ściśle z żadnym partnerem, którego mogłyby szczerze zdefiniować jako lojalnego sojusznika, nawet jeżeli we własnym dyplomatycznym wokabularzu używają takich słów. Są w stanie rozwijać współpracę z państwami, które wzajemnie uznają się za przeciwników, nie unikają też pewnych form kooperacji z Chinami, które od lat postrzega się w Nowym Delhi jako głównego konkurenta w Azji. Członkostwo w BRICS, podobnie jak i w SZOW, jest po prostu logiczną konsekwencją indyjskiej strategii budowania własnej pozycji mocarstwowej. Na ile owo członkostwo okaże się konfrontacyjne wobec intencji i polityki Pekinu (a tylko pośrednio Moskwy), zależeć będzie nie tylko od relacji indyjsko-chińskich i indyjsko-rosyjskich, ale w nie mniejszym stopniu od działań podejmowanych w Azji przez administrację Donalda Trumpa, który nie wydaje się mieć sprecyzowanego planu działania wobec Indii. Niewykluczone zatem, że będzie to czynnik, który wymusi na Nowym

Delhi kolejną modyfikację polityki zagranicznej, w tym aktywnego uczestnictwa w dotychczasowych sojuszach, mniej lub bardziej sformalizowanych. To z kolei będzie miało wpływ na architekturę bezpieczeństwa w Azji, której całościowa konstrukcja daleka jest od finalizacji²⁸.

Bibliografia

- Army Prepared for Two and a Half Front War: Gen. Rawat, „The Hindu” [online], 8 VI 2017 [dostęp: 16 IX 2024]: <<https://www.thehindu.com/news/national/army-prepared-for-two-and-a-half-front-war-gen-rawat/article18867921.ece>>.
- Avery W. H., *China's Nightmare, America's Dream: India as the Next Global Power*, Amaryllis, New Delhi 2012.
- Bajpae Ch., *Back-to-Back BRICS and Quad Meetings Highlight India's Increasingly Difficult Balancing Act*, „Chatham House” [online], 13 VIII 2025 [9 XII 2025]: <<https://www.chathamhouse.org/2025/07/back-back-brics-and-quad-meetings-highlight-indias-increasingly-difficult-balancing-act>>.
- Bajpae Ch., *Modi's SCO Summit Visit Shows China and India Want to Reset Relations. But the „Dragon-Elephant Tango” Will Be Tough*, „Chatham House” [online], 1 IX 2025 [dostęp: 15 XI 2025]: <<https://www.chathamhouse.org/2025/09/modis-sco-summit-visit-shows-china-and-india-want-reset-relations-dragon-elephant-tango>>.
- Blank S., *Primakov's Russia/India/China Triangle Nears Realization*, „Eurasia Daily Monitor” 2005, vol. 2, issue 79: <<https://jamestown.org/primakovs-russiaindia-china-triangle-nears-realization/>> [dostęp: 11 VII 2025].
- The BRICS Order, Asserting or Complementing the West?*, ed. D. Monyae, Bh. Ndzendze, Palgrave Macmillan, Cham 2021.
- Garcia-Herrero A., *China Continues to Dominate an Expanded BRICS*, „East Asia Forum” [online], 12 IV 2024 [8 XII 2025]: <<https://eastasiaforum.org/2024/04/12/china-continues-to-dominate-an-expanded-brics/>>.
- Haidar S., *India Committed to Stop Buying Oil from Russia and Get It From U.S., Claims Trump as He Cancels 25% Punitive Tariffs*, „The Hindu” [online], 7 II 2026 [dostęp: 10 II 2026]: <<https://www.thehindu.com/news/national/us-to-remove-additional-25-duty-on-indian-goods-from-february-7/article70602826.ece>>.
- Heydarian R. J., *Quad Summit Next Step towards an Asian NATO*, „Asia Times” [online], 13 III 2021 [dostęp: 22 XI 2025]: <<https://asiatimes.com/2021/03/quad-summit-next-step-towards-an-asian-nato/>>.

28 Na temat polskiej polityki zagranicznej wobec globalnego Południa, w tym BRICS, zob. P. Kłodkowski, T. Orłowski, *Globalna kontra wobec Zachodu*, „Przegląd Polityczny” 2024, nr 185, s. 49–63.

- Huland G., *Brics: Growth of China-Led Bloc Raises Questions about a Rapidly Shifting World Order*, „The Conversation” [online], 29 I 2025 [dostęp: 7 XII 2025]: <<https://theconversation.com/brics-growth-of-china-led-bloc-raises-questions-about-a-rapidly-shifting-world-order-248075>>.
- India Abstains from UN Vote Condemning Russia's „Annexation” of Ukraine*, „NDTV” [online], 13 X 2022 [dostęp: 15 X 2024]: <<https://www.ndtv.com/india-news/india-abstains-from-un-vote-condemning-russias-annexation-of-ukraine-3426797>>.
- India's Russia Oil Imports Jumped Tenfold in 2022, Bank Says*, „BBC” [online], 11 V 2022 [dostęp: 20 VII 2023]: <<https://www.bbc.com/news/business-65553920>>.
- Interv'û Ministra inostrannyh del Rossijskoj Federacii S. V. Lavrova telekanalu „Zvezda” dlâ dokumental'nogo fil'ma, posvâsennoho Dviżeniû neprisoedineniâ, Moskva, 28 avgusta 2022 goda*, „Ministerstvo inostrannyh del Rossijskoj Federacii” [online], 28 VIII 2022 [dostęp: 22 V 2023]: <https://mid.ru/ru/foreign_policy/news/1827555/?lang=ru>.
- Iwanek K., *Indie wobec pogłębiającego się partnerstwa Chin i Rosji*, „Sprawy Międzynarodowe” 2025, t. 78, nr 1: <<https://doi.org/10.35757/SM.2025.78.1.09>> [dostęp: 16 II 2026].
- Jadhav R., *Discounts Lift Russia's Fertilizer Exports, Becomes Top Supplier to India-Sources*, „Reuters” [online], 21 XI 2022 [dostęp: 1 XII 2024]: <<https://www.marketscreener.com/news/latest/Discounts-lift-Russia-s-fertilizer-exports-becomes-top-supplier-to-India-sources-42373810/>>.
- Jaffrelot Ch., *Weighing Quad against SCO*, „The Indian Express” [online], 21 IX 2022 [dostęp: 29 X 2024]: <<https://indianexpress.com/article/opinion/columns/weighing-quad-against-sco-8162928/>>.
- Jagielski W., *Indie i USA: sojusz z rozsądku*, „Tygodnik Powszechny” [online], 26 VI 2023 [dostęp: 16 II 2026]: <<https://www.tygodnikpowszechny.pl/indie-i-usa-sojusz-z-rozsadku-183830>>.
- Jaishankar S., *The India Way. Strategies for an Uncertain World*, Harper Collins, New Delhi 2020.
- Jokela J., Saul A., *The Changing Dynamics of the G7, G20 and BRICS: Informal Multilateral Cooperation Is Increasingly Important in an Era of Strategic Competition*, The Finnish Institute of International Affairs, Helsinki, April 2023 (FIIA Briefing Paper): <<https://fiia.fi/en/publication/the-changing-dynamics-of-the-g7-g20-and-brics>> [dostęp: 14 XI 2025].
- Kłodkowski P., *Azjatycka Realpolitik. Chiny i Indie w sporze o własne bezpieczeństwo i przyszlą dominację na kontynencie*, „Sprawy Międzynarodowe” 2015, nr 3.
- Kłodkowski P., *Azjatycka wielka gra. Indie i Azja Południowa w sporze o regionalną i globalną dominację w XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2024.
- Kłodkowski P., *O sojuszu amerykańsko-indyjskim w XXI wieku. Lekcja z historii wojny indyjsko-chińskiej 1962 roku*, „Studia Polityczne” 2023, t. 51, nr 4: <<https://doi.org/10.35757/STP.2023.51.4.05>> [dostęp: 25 II 2026].

- Kłodkowski P., Orłowski T., *Globalna kontra wobec Zachodu*, „Przegląd Polityczny” 2024, nr 185.
- Kremidas-Courtney Ch., *Hybrid Storm Rising: Russia and China's Axis against Democracy*, „European Policy Centre” [online], 2 V 2025 [dostęp: 14 XI 2025]: <<https://www.epc.eu/publication/Hybrid-storm-rising-Russia-and-Chinas-axis-against-democracy-64b158/>>.
- Krishnan A., *China's Wang Yi Slams U.S. Indo-Pacific Strategy ahead of Quad Meet*, „The Hindu” [online], 22 V 2022 [dostęp: 12 VI 2024]: <<https://www.thehindu.com/news/international/chinas-wang-yi-slams-us-indo-pacific-strategy-ahead-of-quad-meet/article65447506.ece>>.
- Landrin S., *India Is Acting as a Hub for Russian Oil*, „Le Monde” [online], 6 V 2023 [dostęp: 20 VI 2023]: <https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/05/06/india-is-acting-as-a-hub-for-russian-oil_6025598_4.html>.
- Madan T., *How to Survive in a Multialigned World: The Indian Way of Strategic Diversification*, „Foreign Affairs” 2026, January/February.
- Menon Sh., *India and Asian Geopolitics. The Past, Present*, Penguin-Allen Lane, New Delhi 2021.
- Mooradian M. G., *The BRICS Challenge to the G7 Established International Order*, „Foreign Policy Research Institute” [online], 20 IX 2024 [dostęp: 10 XI 2025]: <<https://www.fpri.org/article/2024/09/the-brics-challenge-to-the-g7-established-international-order/>>.
- Nogueira Batista P. Jr., *The BRICS and the Financing Mechanisms They Created. Progress and Shortcomings*, Anthem Press, London 2021.
- Okraska T., *Słoń w pogoni za smokiem. Stosunki indyjsko-chińskie w zmieniającym się świecie*, Wydawnictwo „Adam Marszałek”, Toruń 2019.
- Quad Leaders' Joint Statement: „The Spirit of the Quad”*, „The White House” [online], 12 III 2021 [dostęp: 12 VI 2024]: <<https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2021/03/12/quad-leaders-joint-statement-the-spirit-of-the-quad/>>.
- Reed J., Astrasheuskaya N., Seddon M., *Narendra Modi Chides Vladimir Putin over Ukraine War*, „Financial Times” [online], 16 IX 2022 [dostęp: 27 IX 2024]: <<https://www.ft.com/content/doaco361-c101-4605-ba22-ee20f9f92233>>.
- Sharma Y., *Putin Visits India amid Ukraine Peace Push: What's on the Agenda?*, „Al Jazeera” [online], 4 XII 2025 [dostęp: 22 XII 2025]: <<https://www.aljazeera.com/news/2025/12/4/putin-visits-india-amid-ukraine-peace-push-whats-on-the-agenda>>.
- Shetiya R. M., *BRICS and India. Prospects and Challenges*, Kitab Writing Publication, Mumbai 2024.
- Sibal K., *Here's Why 2022 Will Not Witness India and US Becoming Global Strategic Partners*, „Firstpost” [online], 1 I 2022 [dostęp: 10 IV 2023]: <<https://www.firstpost.com/world/heres-why-2022-will-not-witness-india-and-us-becoming-global-strategic-partners-10250591.html>>.

- Smith J., Ford L., *The New Eurasian Order*, „Foreign Affairs” 2025, November/December.
- Soliman M., *An Indo-Abrahamic Alliance on the Rise: How India, Israel, and the UAE Are Creating a New Transregional Order*, „Middle East Institute” [online], 28 VII 2021 [dostęp: 22 V 2024]: <<https://mei.edu/publication/indo-abrahamic-alliance-rise-how-india-israel-and-uae-are-creating-new-transregional/>>.
- Stuenkel O., *The BRICS and the Future of Global Order*, Lexington Books, New York-London 2020.
- Talukdar I., *Russia-India-China (RIC): The Historical Revival of the „Primakov Triangle”*, „Chintan Research Foundation” [online], 20 VIII 2025 [dostęp: 12 XI 2025]: <<https://www.crfindia.org/publications/opinion-column/russia-india-china-the-historical-revival-of-the-primakov-triangle>>.
- Tharoor Sh., *Pax Indica, India and the World of the 21st Century*, Allen Lane, New Delhi 2012.
- Tharoor Sh., Saran S., *The New World Disorder and the Indian Imperative*, Aleph, New Delhi 2021.
- Wizyta Premiera Narendry Modiego w Polsce, „Serwis Rzeczypospolitej Polskiej” [online], 22 VIII 2024 [dostęp: 12 XI 2025]: <<https://www.gov.pl/web/indie/wizyta-premiera-narendry-modiego-w-polsce>>.